

in dit nummer

EDITORIAAL

Steekvlampolitiek / 2

ANALYSE

**Democratie en
het algemeen belang / 3**

LWV

**De afschaffing van
de Senaat / 4**

LWV

Partijloze lokale partijen? / 5

LIBERAS

**Julius Hoste jr. bezorgd
over extremisme / 6**

USA

Komt Trump terug? / 8

BUITENLAND

Wankele Boris Johnson / 10

OPINIE

**De erosie van
de rechtsstaat / 12**

De eeuwige Senaat

Zelden meegemaakt in de Wetstraat: een voorzitter die zijn eigen parlement opdoekt. Het overkwam **Stephanie D'Hose** (Open Vld), voorzitter van de eerbiedwaardige Senaat, de tweede poot van het Belgische Parlement, deze met het rode pluche. Het siert natuurlijk de senaatsvoorzitter dat ze in tijden dat politici als postjespakkers weggezet worden, de poten onder haar eigen senaatszetel wegzaagt, maar of er van die stoel effectief brandhout

zal gemaakt worden, is maar zeer de vraag. Politiek secretaris van het Liberaal Vlaams Verbond, **Lawrence Vanhove**, liet in een persoonlijk opiniestuk zijn licht schijnen over deze afschaffing die al jarenlang wordt aangekondigd, maar zich nooit lijkt te voltrekken. "Als de Senaat afschaffen al moeilijk ligt, hoe komen we dan ooit tot échte politieke vernieuwing?", schrijft hij.

Lees meer blz. 4.

Steekvlampolitiek

Met de tragische dood van kleuter Dean staat opnieuw het strafbeleid in ons land in de schijnwerpers. De mogelijke verdachte in kwestie werd in 2008 al schuldig bevonden aan de gewelddadige dood van een andere kleuter. De vraag rijst dan meteen waarom deze man werd vrijgelaten en zo kon hervallen in zijn afgrijselijke daden.

De verdachte had eigenlijk in een psychiatrische instelling moeten zitten, maar volgens de minister van Justitie was daar toen geen plaats en werd hij overgebracht naar een gewone gevangenis. De man in kwestie was bovendien een zware drugsverslaafde. In 2018 kwam de man zonder veel opgelegde eisen vrij, hij werd bovendien niet opgevolgd omdat de wet op de strafuitvoeringsrechtbanken nog niet van toepassing was. Wel moet gezegd dat meerdere vragen tot voorwaardelijke vrijlating negatief werden beantwoord. En toch vertoonde de man in kwestie een goed gedrag tijdens zijn opsluiting en trachtte hij van zijn drugsprobleem af te geraken. Wat is er dan wel foutgelopen?

Ingewikkeld beleid

De onderbezetting van de diensten die dergelijke misdadigers psychologisch moeten begeleiden is blijkbaar groot en uit de gevangenschappen zelf bereiken ons bijzonder alarmerende signalen van overbezetting van cellen, van gevangenen die op de grond moeten slapen en van overspannen en door corona getroffen cipiers. Daar is nog veel werk aan de winkel voor justitie. Het beter psychiatrisch opvolgen van vrijgelaten gevangenen is daar één werkpunt van. Of

“Met de tragische dood van kleuter Dean staat opnieuw het strafbeleid in ons land in de schijnwerpers.”

het nog meer investeren in psychologische individuele begeleiding van de gevangenen zelf. Terecht wees minister van Justitie Vincent Van Quickenborne (Open Vld) op de nood aan psychologische opvang van dergelijke psychopathische gevallen en plegers van zedenfeiten, en ziet hij in dat er bijkomend moet geïnvesteerd worden in mensen en middelen. Sinds de jongste staatshervorming is justitie gespreid over het federale en het Vlaamse niveau. En de vraag is maar of dat ook weer niet tot ingewikkeld beleid leidt. Zo is de terbeschikkingstelling een federale materie en de psychiatrische hulp zelf een Vlaamse aangelegenheid.

Het is bijzonder pijnlijk dat deze vaststellingen weer moeten gemaakt worden nadat er eerst een dramatisch feit moest plaatsvinden. Het doet ons terugdenken aan de affaire met Dutroux, die ook werd vrijgelaten en nadien tot het plegen van zijn sinistere kindermoorden kon overgaan. Er waren toen een Witte Mars en een parlementaire onderzoekscommissie nodig om het hele politien en justitieapparaat te hervormen. Ook dat was zonder meer “steekvlampolitiek”.

Het geval van de kleuter en de voorwaardelijke vrijlating van de mogelijke dader roept ook opnieuw de vraag van de strafuitvoering op. Moeten de straffen niet meer effectief uitgezeten worden? Hoewel het volle-

dig uitzitten van een straf ook geen garantie biedt dat de dader opnieuw tot misdaden overgaat.

Weerloos

Het brengt ons ten slotte tot de weerloosheid van de slachtoffers zelf, de kinderen en hun nabestaanden die in deze omstandigheden door een hel moeten. Tal van kinderen leven elke dag in onveilige gezinssituaties, overgeleverd aan drugs- of alcoholverslaafde ouders. Deze onuitstaanbare gedachte alleen al bezorgt je koude rillingen. Moet in dat opzicht het kindbeschermingsbeleid ook niet tegen het licht gehouden worden? Is het nog normaal dat iemand met een strafblad met kinderen, na zijn vrijlating, opnieuw met kinderen in contact kan komen? Een breed maatschappelijk debat over dergelijke vragen moet zonder taboes worden gevoerd.

Hoe jammer ook, er zullen zich in de toekomst nog van deze gruwelijke feiten voordoen, en daarom mogen beleidsmakers bij de bevolking niet de indruk wekken dat met enkele maatregelen hier en daar de onveiligheid en criminaliteit in één handomdraai verdwijnen. Een veilige samenleving uitbouwen is een werk van lange adem en van elke dag. Meer nog, het is een opdracht voor alle burgers. ■

De roepers achterna

door Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

In een democratie zijn het uiteraard de verkozen politici die geacht worden te beslissen en zoals het verkozenen past, worden zij geacht te luisteren naar de wensen, verlangens en opinies van hun kiezers. Daarbij zijn er twee houdingen mogelijk: ofwel loopt een politicus passief achter zijn kiezers aan en probeert men de weg van de minste weerstand te volgen; ofwel toont men leiderschap en probeert men pro-actief zijn keizers te vormen” en te sturen in een richting die liefst op basis van wetenschappelijk inzicht en controleerbare feiten zo dicht mogelijk bij het begrip ‘algemeen belang’ aansluit. Maar zelfs bij die eerste benadering kan het toch nog grondig fout lopen.

Viaduct

Laten we een fictief voorbeeld nemen: stel dat een overheid, het lokaal, provinciaal, regionaal of federaal niveau, het maakt niet uit, zou beslissen in uw straat een broodnodige viaduct te bouwen om de heersende verkeerschaos in uw streek op te lossen. Dan moet je geen helderziende zijn om te weten dat er binnen de kortste keren door alle buurtbewoners een actiecomité zal worden gevormd om zich met hand en tand te verzetten tegen dit project. Hoewel het van

Blijkbaar slagen politici er hoe langer hoe minder in nog tot een deftige, doordachte besluitvorming te komen. Niet alleen het gekrakeel rond het zoveelste (vervroegde) Overlegcomité in de strijd tegen het corona-virus, de soap rond de opmaak van een ‘non-klimaatplan’, het al 25 jaar aanslepen van het debat rond de kernuitstap, zijn slechts enkele voorbeelden van een helaas veel te lange lijst. Dan rijst de vraag: waarom is het zo moeilijk om goed te beslissen?

uit het standpunt ‘algemeen belang’ een zeer waardevol en goed bestudeerd project is. Dit actiecomité zal blijven lawaai en kabaal maken zolang ‘de politiek’ niets beslist heeft.

Als de politici géén staatsmanschap tonen, laten ze zich “inpakken” door dat actiecomité omdat er zagezegd géén draagvlak is voor dat project. Wat ze vergeten, is dat al die andere burgers die wél gebaat zijn bij de realisatie van dit project meestal géén actiecomité opzetten om te pleiten vóór dat project omdat hun belangen meer diffuus zijn en meer verspreid zijn over de hele bevolking.

Dat is wat ik noem de ‘asymmetrie van de democratie’: de tegenstanders van om het even welk project zijn meestal meer gemotiveerd, beter georganiseerd en dus assertiever om hun zaak te bepleiten, ook al omdat ze meestal met een kleinere groep zijn, van direct betrokkenen. Terwijl de voorstanders van zo’n project, precies omdat ze numeriek met zoveel zijn en dus niet georganiseerd optreden, zich niet laten horen (de zwijgende meerderheid...) en dus denken de politici dat ze ook niet bestaan.

Zwijgende meerderheid

En zo worden dus heel veel beslissingen ge-

nomen die lijnrecht ingaan tegen het algemeen belang, precies omdat die (soms zeer egoïstische, beperkte) belangengroepen of lobbyisten zeer efficiënt –maar in feite totaal ondemocratisch- hun werk doen. Zelfs als er 30 à 40.000 betogers naar Brussel trekken, is dat nog altijd een uiterst klein deel van de bevolking. Maar... ze zijn zichtbaar en maken veel kabaal en dus lopen politici (zeker zij zonder ruggengraat) deze roepers achterna. Uiterst zelden zijn de politici die open, moedig en eerlijk met cijfers en feiten in de hand durven ingaan tegen deze “vox populi”. Politici die durven het ruimere plaatje te schetsen, durven die lobbyisten in hun hemd te zetten en dus hun protectionistisch discours durven te weerleggen. Als men spreekt over “de kloof tussen de burger en de politiek” (het democratisch deficit) dan ligt daar één van de oorzaken: de “zwijgende meerderheid” heeft het gevoel dat zij niet meer meetelt en dus zoeken ze hun heil in extremistische partijen. Juist zoals een kind, moeten ook kiezers “opgevoed” worden. En elke pedagoog weet: softe ouders (die altijd maar toegeven; die kiezen voor de weg van de minste weerstand) maken nog softere kinderen. Of iedereen daar op langere termijn beter van wordt, is een andere vraag. ■

De eeuwige afschaffing van

door Lawrence Vanhove,
politiek secretaris van het
Liberaal Vlaams Verbond

Terwijl, zoals oud-Jong VLD-voorzitter Tess Minnens in haar pertinente artikel, verder in dit blad, omschrijft, bij het grote publiek het beeld bestaat van 'post-jespakkers' en een generatie van zelfbehoud, siert het de senaatsvoorzitter dat ze haar eigen instelling in vraag durft stellen. Toch wordt op het standpunt met hoongelach gereageerd, onder meer door professor Herman Matthijs: "De kans is zeer reëel dat de Senaat na de volgende - eventueel vervroegde - federale verkiezingen nog bestaat. En dat men op weg naar 2030 nog eens zal spreken over de toekomst van de Senaat."

Teveel

Terwijl bij bicamerisme in een unitaire of gecentraliseerde staat een belangrijke controlefunctie vormt, is de Senaat in ons hedendaags federalisme net dat orgaan teveel. Een toekomstige controle- of arbitragefunctie tussen de deelstaten kan zijn nut hebben, maar kan bijvoorbeeld perfect in de schoot van het federale parlement of net vanuit de parlementen van de deelstaten. Daar is geen aparte instelling meer voor nodig. Er wordt geschermd met de liberale grondwet van 1831 als argument om de Senaat te behouden, maar de broodnodige reïncarnatie van de centrale rol van de Kamer van Volksvertegenwoordigers is een veel belangrijker les uit het constitutionalisme. We zitten niet meer in het unitaire België van 1831, en gelukkig maar ook. Wanneer we het federalisme verder doortrekken na 2024 en komen maken met de constructiefouten en diffuse bevoegdheidspakketten die er vandaag zijn, wordt de Senaat des te illegitiemer. De Senaat is altijd al een instelling geweest die op zoek

is naar zichzelf.

Als we het federalisme volwassen willen laten worden met een nieuwe, grondige staats-hervorming, hoort daar geen assemblee bij die de puberteit nooit ontgroeid is. En dan spreken we nog niet van het voorbeeld van participatie par excellence: de tien gecoöpteerde senatoren. Die representeren niet het volk, maar het partijbelang. Het is een concept dat het democratisch deficit verder vergroot.

Dé consequente liberaal?

Dat brengt ons bij een belangrijke stem in dit debat, MR-voorzitter G.L. Bouchez. In Vlaanderen wordt hij gelauwerd omwille van zijn permanente rol als pitbull binnen de Vivaldi-regering, en akkoord: niet altijd ten onrechte gooit hij de knuppel in het hoenderhok. Toch wil ik tegengas geven tegen het beeld dat opgehangen wordt alsof Bouchez steevast de rol van 'echte liberaal' speelt. Wie verdedigt op dit moment het onverdedigbare concept van gecoöpteerde senatoren? De MR-voorzitter, die nota bene zelf gecoöpteerd senator is.

Naast het kerntakendebat en institutionele hervorming, is er ook nood aan politieke vernieuwing in de brede zin. Dat vergt out of the box denken, uit de egestelling komen en op een hoffelijke manier maar méér in debat gaan met elkaar om tot betere oplossingen te komen, in plaats van het oude compromis à la Belge. In die optiek maakt het me ongerust dat Bouchez vaak degene is die aanzetten tot incrementele verbeteringen fnuikt. Als je daar al geen akkoord kan vinden, hoe komen we ooit tot een échte grote hervorming? Voorbeelden zijn legio: er was het wegwerken van exuberante voordelen voor de voet-

Begin januari 2022 schudde Open Vld-politica Stephanie D'Hose de Wetstraat grondig dooreen, door als senaatsvoorzitter zélf de afschaffing van de Senaat te bepleiten. Deze instelling werd bij de Zesde Staatshervorming van 2014 nog maar eens hervormd, ditmaal tot een permanente reflectiekamer. Een nobele doelstelling die zich echter nooit materialiseerde.

ballobby. Het afschaffen van de aberratie van de fiscale voordelen voor tweede verblijven, een ongelijkheid die niet meer uit te leggen valt met de sluimerende woningcrisis bij 20-ers en 30-ers die steeds prominenter duidelijk wordt. De MR die blijft vasthouden aan het systeem van de maaltijdcheques en ga zo maar door: keer op keer is het hij die op de rem staat. De Mouvement Réformateur vervelt op cruciale momenten steeds weer tot Mouvement Conservateur. Zeker wanneer anderen het voortouw willen nemen in noodzakelijke hervormingen, is dat bijzonder jammer.

Als er één iets is wat je binnen Vivaldi met

"Als de Senaat afschaffen al moeilijk ligt, hoe komen we ooit tot échte politieke vernieuwing?"

een zeer gedegen christendemocraat als minister van Financiën zou kunnen bereiken, is het een grote fiscale hervorming. Dat net een liberaal die in de weg lijkt te staan doet mij de wenkbrouwen fronsen. Vlaams-nationalisten kirren en wijzen naar 'de echte liberaal' die in Wallonië rondloopt, maar het lachen zal hen snel vergaan nu een regionalistische MR-coryfee als Jean-Luc Crucke langs de achterdeur verdwijnt. Bouchez heeft zijn waarde door cassant inhoudelijk de puntjes op de i te zetten, maar ik mis nog te vaak de liberale

de Senaat

ideologische grondslag in zijn rechtse unitarisme. Als ik zijn recente lof voor Zemmour lees, vrees ik voor toekomstige standpunten over fundamentele onderwerpen als laïcité en migratie. Aan hem om het tegendeel te bewijzen.

Herstel van ons bestel

Het is dan ook teleurstellend dat sommige waarnemers negatief reageren op D'Hoses voorstel om de Senaat eindelijk af te schaffen. Diegenen die normaal op de eerste rij staan om kritiek te spuien op de participatie, spreken over het voorstel tot afschaffing als een populistisch zoenoffer, of dat het onhaalbaar zou zijn. Over dat laatste zullen alle partijen al gauw kleur moeten bekennen.

Politieke vernieuwing moet veel verder gaan, maar als dermate lauw gereageerd wordt op een belangrijk voorstel tot institutionele hervorming; wanneer gaan we dan wel ooit een 'big bang' krijgen die een einde maakt aan ons institutioneel kluwen?

We hebben nood aan een hervorming van het kiessysteem, zodat volksvertegenwoordigers weer het volk vertegenwoordigen en de partijvoorzitters noch de regering, maar zij het primaat van de politiek uitmaken.

We hebben nood aan een nieuw politiek discours, waarbij méér discussie toegelaten is binnen de meerderheden; maar dit hoffelijk, constructief en gebaseerd op ideologische grondslagen.

We hebben nood aan een echt kerntakendebat, institutionele hervorming en de correctie van ons politieke systeem na 2024. En in aanloop daarnaar dient niet de rem, maar het gaspedaal ingedruwd te worden.

Laten we het debat nu reeds starten en binnen de lijnen van het mogelijke hervormen, want wachten met nadenken over een compromis omtrent het nieuwe evenwicht van onze staat tot 2024 zou nefast zijn. Politici en waarnemers, plus est en vous. ■

(Dit standpunt verscheen ook in Knack van 14/01/2022)

Het is met enige verontwaardiging dat ik de recente pleidooien voor minder 'ideologische politiek' in lokale besturen aanhoor (1). We hebben meer nood aan burgemeesters dan aan politici volgens de pleitbezorgers. Op zoveel vlakken kan ik het met de stelling onmogelijk eens zijn.

Ideologie en ruggengraat moet politiek net terug bij de burger brengen

door Tess Minnens,
gewezen voorzitter Jong VLD

Eerst en vooral heeft elk niveau nood aan ideologische keuzes. Besturen doe je met visie, anders vaar je zonder kompas een stuurloos schip. Ook lokaal blijft ideologie belangrijk om een vaste koers te houden. Het klopt echter dat vandaag het schepencollege veel micromanagement vraagt, wat misschien niet altijd wenselijk of nodig is. Zo komen de aanwerving van personeel, het verlenen van vergunningen of het toewijzen van aanbestedingen toe aan het college van burgemeester en schepenen. Dit kan verkeerdelijk het gevoel geven dat personen en niet ideologie de beslissing bepalen, terwijl ze net het gevolg zijn van een beleidsmatig proces. Het zou interessanter zijn als de administratie een stuk meer micromanagement kan uitvoeren en de focus voor politici meer op bestuur dan op beheer komt te liggen.

Gevraagd: visie!

Welke dienstverlening biedt men aan? In welke mate wordt gesubsidieerd wat de vrije markt zelf kan? Hoe ondersteunt men (nieuwe) ondernemers? Betaalt de gebruiker of betaalt iedereen? Het vastleggen van lange- en kortetermijndoelstellingen, het bepalen van aanwervings- en aanbestedingsprocessen,

het reageren op maatschappelijke uitdagingen, het uittekenen van een ruimtelijke visie, het financieel plaatje doen kloppen etcetera - het zijn allemaal beslissingen die een visie vragen, een visie die tegemoet komt aan, maar ook verder gaat dan de korte termijn wensen van de burger. Dat is het ideale plaatje.

En dan is er de eerlijkheid: burgemeesters zijn ook politici. De definitie van een politicus spreekt over een persoon die een ambt of functie in de politiek vervult. Dat maakt een burgemeester een politicus, die net als elk politicus in dit land keuzes en beleid maken voor elke burger.

Een burgemeester is geen held of alles-oplossende manager. Een burgemeester kan en mag beslissingen nemen omdat hij/zij daartoe het mandaat kreeg van de kiezer. Een burgemeester moet dus zijn beslissingen en keuzes - die hij in samenspraak met zijn schepenen - ook verantwoorden aan de verkozen gemeenteraadsleden en om de 6 jaar aan de kiezer zelf. En zo is er ook een lokaal parlement in werking en heerst de lokale democratie.

Ziek systeem

Het feit dat pleidooien als deze de oppervlakte raken tonen meerdere symptomen van ons ziek politiek systeem aan. Zo is er →

→ de angst om de macht te verliezen. Het is wellicht het meest kwalijke beestje van de tijd en wie eraan lijdt houdt er beter gewoon mee op. Ze dragen bij aan het negatieve imago van politiek en dat brengt me tot het volgende symptoom: de afschuw voor de politiek waar men zelf deel van uitmaakt. Die afschuw is ondertussen overal wel doorgedrongen. Binnen en buiten de politiek.

Ten slotte is de reactie om zogenaamd een dam tegen extreemrechts te bouwen met apolitieke politici achterhaald. Je kan met dezelfde redenering immers perfect het cordon sanitaire doorbreken. Wie bang is voor de extremen moet kleur bekennen en de kiezer overtuigen waarom het beter een andere keuze maakt. Als extremen voet aan wal krijgen en je eigen geloofwaardigheid talmt, moet je oprecht en harder werken aan je overtuigingskracht. Nie pleuje, zou men in een bepaalde provinciestad beweren.

Bang

Het imago van politiek is immers dermate slecht en is het gevolg van enkelingen die bang werden van eigen idealen en liever beloftes vergaten dan ze na te komen. Het heeft een generatie politici verziekt en toegelaten dat 'postjespakken' en 'zakkenvullen' een directe connotatie hebben met een stiel die net het omgekeerde moet betekenen.

De remedie is een dooddoener: doe aan politiek omdat je het verschil wil maken voor de burger, omdat je de samenleving beter wil maken volgens jouw idealen, volgens jouw ideologie. Maak de politiek beter. Apolitieke politici is werkelijk het laatste wat de politiek vandaag nodig heeft. ■

(Dit standpunt verscheen ook in Knack van 10/01/2022)

(1) Zie ondermeer de opinie van gewezen nationaal Open Vld-voorzitter Gwendolyn Rutten (De Standaard 08/01/22).

Hoste Jr. was bezorgd

Julius Hoste jr. wordt in 1884 in Brussel geboren als zoon van Julius Hoste sr., liberaal voorman en stichter van Het Laatste Nieuws. Al gauw volgt hij zijn vader op in de journalistiek als Vlaamsgezinde en liberaal. Samen met zijn vader is hij nauw betrokken bij de oprichting van de Brusselse Liberale Volksbond in 1909 en het Liberaal Vlaams Verbond (LVV) in 1913, die ontstaan als reactie tegen het franskiljonisme van de Brusselse liberalen. In het interbellum werkt Hoste jr. zich omhoog in de journalistieke wereld. Hij maakt van Het Laatste Nieuws een leidinggevende krant en brengt het tot voorzitter van de Algemene Belgische Persbond.

door Kim Descheemaeker,
Liberas

Op basis van brieven van Hoste krijgen we een inkijk in zijn gedachteleven. Tussen 1919 en 1949 voert hij een vrij uitgebreide briefwisseling met Richard Maerten. Een neerslag van deze brieven is bewaard in het archief van de familie Maerten-Schepens bewaard door Liberass.

Richard Maerten wordt in 1882 geboren in Proven. Hij wordt klerk bij de belastingen en douanier. Na verschillende overplaatsingen krijgt hij vanaf 1914 een vaste betrekking in Brugge. Geleidelijk aan engageert hij zich steeds meer binnen het Vlaamse culturele leven en het liberaal flamingantisme. Hij klimt op tot bestuurslid van de Brugse Willemsfondsafdeling en hij wordt zelfs provinciaal voorzitter. Ook binnen de bredere liberale beweging engageert hij zich: als stichtend lid van het Verbond van liberale maatschappijen van het arrondissement Brugge, als secretaris van het Provinciaal Verbond van liberale maatschappijen, als lid van de beheerraad van de Nationale Bond van de Liberale Mutualiteitsfederaties en als lid van het LVV.

De briefwisseling tussen Hoste en Maerten vangt aan in 1919. De eerste correspondentie die we terug vinden in het archief van de familie Maerten-Schepens is een vraag van Hoste aan Maerten om voor de rubriek 'Nieuwstijdingen' van Het Laatste Nieuws stukjes te schrijven over Brugge. Maerten geeft aan als vaste correspondent voor de krant te willen werken en de contacten groeien uit tot een vriendschappelijk band.

Richard Maerten (rechts) in gesprek met Julius Hoste, ca. 1925-1939 (collectie Liberass, fotonr. 205677).

Liberaal en Vlaams

Al snel neemt het onderling contact toe en wordt van gedachten gewisseld over de Vlaamse beweging en het liberalisme. Beide heren lijken hierover gelijkaardige opvattingen te delen. Hoste stelt dat de positie van de Vlaamsgezinden binnen de Liberale Partij versterkt moet worden. Hij schrijft daarover het volgende: "Er wordt soms beweerd dat de katholieken kunnen munt slaan uit de Vlaamse kwestie. Weet de liberale partij [sic] zich aan de vereisten van de Vlaamse gedachten niet aan te passen, dan werken de liberalen inderdaad in die richting. Dat mag niet zowel in het nationaal, het Vlaams als het liberaal en het democratisch [sic] belang." (brief 29.3.1919) Voor Hoste gaan Vlaamsgezindheid, democratie en de 'staatkundige eenheid van België' inderdaad samen. Enerzijds ageert Hoste fel tegen het activisme, anderzijds weigert hij 'de vlag te strijken voor elk anti-vlaams [sic] drijven'.

Vlaamsgezind extremisme

Lange tijd houdt Hoste de boot af om de

over extremisme

Affiche van een academische zitting van het Willemsfonds Brugge in 1948 waarop o.a. Julius Hoste een hulde brengt aan Richard Maerten (collectie Liberas, affiche 22-9-03-4-01-16).

“Geen plaats voor Vlaamsgezinden binnen de Liberale Partij.”

actieve politiek in te gaan, maar vanaf 1935 treedt hij definitief op het politieke voorplan. Als Rex en het VNV de verkiezingen van 1936 winnen, voert hij met andere liberale kopstukken campagne tegen het extremisme. Van 1936 tot 1938 is Hoste minister van Openbaar Onderwijs in de regering Van Zeeland II en de regering Janson. Deze ervaring roept gemengde gevoelens op. Hij schrijft Richard Maerten in vertrouwen dat hij tot tweemaal toe de regering wou verlaten omdat hij niet akkoord ging met de wijze van regeren. (brief 13.1.1939) Ook de daaropvolgende regeringen kunnen in zijn ogen op weinig genade rekenen. Volgens Hoste begaan ze de ene blunder na de andere, en dat in een politiek klimaat waarin de bevolking voor extremistische opvattingen vatbaar is. Niet enkel bij de ruime bevolking maar ook bij de intellectuele elite schat Hoste dit risico hoog in.

Ook de meer radicale Vlaamsgezinde richting die verschillende cultuurverenigingen uit gaan, baart Hoste zorgen. De positie die

het Willemsfonds inneemt, door te weigeren zich bij een koepelvereniging aan te sluiten, stelt hem echter enigszins gerust. (brief 24.6.1939) Met het publicatiebeleid van Het Laatste Nieuws en door gewicht in de schaal te leggen binnen het Liberaal Vlaams Verbond probeert hij 'flink stand te kiezen tegen het onderduims extremistisch geknoei'. (brief 11.10.1939)

Nog tot kort na de Tweede Wereldoorlog blijven dezelfde bezorgdheden over Vlaamsgezind extremisme Hoste plagen. Gebrekkige spoorwegverbindingen en papierschaarste maken pogingen om de eigen ideeën te verspreiden er echter niet gemakkelijker op. Waar het LVV volgens Julius Hoste al snel terug op het goede spoor zit, blijft het moeilijk om het Vlaams liberalisme een plaats te geven binnen de Liberale Partij en de bredere maatschappij. Daarover verzucht hij: 'Men blijft ons, liberale Vlamingen, als een soort meelopers beschouwen en men hecht er blijkbaar maar weinig belang aan dat de zaken overhoop geraken, wanneer men de betekenis miskent van de liberale Vlaamse opvattingen in ons openbaar leven.' (brief 8.11.1945)

Inderdaad brengen de ervaringen van de Tweede Wereldoorlog een klap toe aan de positie van de Vlaamsgezinden binnen de Liberale Partij. Op de eerste naoorlogse bijeenkomsten klinkt de roep luid om een grondige zuivering door te voeren binnen de liberale gelederen. Vooral minder vooraanstaande Vlaamsgezinden worden hierdoor getroffen, maar algemeen krijgen Vlaamsgezinde

Liberale Kampeerdagen in Oostduinkerke met vlnr. Victor Sabbe, Julius Hoste Jr. en Richard Maerten, 6 augustus 1939 (collectie Liberas, fotonr. 205669).

standpunten opnieuw weinig respijt binnen de partij. De Brusselse liberalen in het bijzonder domineren de partij. De krachtige figuren die voor de oorlog vanuit het LVV tegengewicht boden, zijn tijdens de oorlog gestorven (bijv. Arthur Vanderpoorten) of raken geïsoleerd (bijv. Hoste zelf). Drukkingsgroepen zoals het Willemsfonds en het LVV kunnen slechts een klein beetje tegengas geven.

Moeilijk vaarwater

Bij eerste naoorlogse wetgevende verkiezingen in 1946 scoort de Liberale Partij ronduit slecht. In de Kamer moet de partij zestien zetels inleveren, in de Senaat twaalf. Hoste is van mening dat de Liberale Partij slecht scoort bij het kiespubliek doordat de Vlaamsgezinde liberalen geen plaats krijgen binnen de partij. Maar volgens hem doen ook een onduidelijke koers en programma, en het aanleunen bij standpunten van de socialistische en de communistische partij de verkiezingsresultaten geen goed.

Hoewel hij weinig hoop op beterschap ziet, blijft Hoste zich inspinnen voor zijn overtuiging. "Voor onze liberale Vlaamse opvattingen blijf ik doen al wat mogelijk is, maar wij moeten ons niet ontveinzen dat wegens de liberale vertegenwoordiging in de regering aan de zijde van kommunisten in verband met de huidige maatregelen, het heel wat moeite zal kosten om het liberale schip vlot te houden." (brief 25.5.1946) De jaren nadien blijft hij op talloze plaatsen in Vlaanderen lezingen geven om het Vlaams-liberale gedachtegoed te steunen. Vooral het LVV en het Willemsfonds kunnen op zijn inzet rekenen. Ondanks aansporingen van Maerten en andere vrienden wil hij zich echter niet meer wagen aan regeringsdeelname. Toch stelt hij zich in 1949 opnieuw verkiesbaar voor de wetgevende verkiezingen. Hij wordt inderdaad verkozen in de Senaat, waar hij aanblijft tot zijn overlijden in 1954.

Van deze laatste periode zijn geen brieven bewaard, want in 1950 overlijdt Richard Maerten. Tijdens de begrafenisplechtigheid houdt Hoste een beklijvende toespraak waarin hij de verdiensten van zijn vriend en medestander als liberale Vlaming belicht. ■

Komt Donald Trump terug?

De Amerikaans midterm-verkiezingen in 2022

Op dinsdag 8 november 2022 gaan de Amerikaanse kiezers naar de stembus voor de 'midterm'-verkiezingen. Dé grote vraag: gaat Donald Trump een "come back" maken in de Amerikaanse politiek? Hij liet alleszins tijdens zijn eerste toespraak van 2022 weten dat hij in 2024 het Witte Huis opnieuw gaat "innemen".

door Prof. Herman Matthijs
(VUB & UGent)

Intussen verkiezen de Amerikanen in talrijke referendums op lokaal en statelijk vlak, hun sheriffs, brandweercommandanten, schooldirecteurs, directeurs van de muziekscholen, gouverneurs, statelijke ministers, statelijke parlementen, statelijke rechters en vooral het federale Congres. Inderdaad het zijn de 'midterm'-verkiezingen met een volledige hervervorming van het Huis van Afgevaardigden (435 leden) en 1/3de van de senatoren (34 op 100). Kortom de nacht van 8 op 9 november aanstaande wordt opnieuw spannend. In de vroege uren van woensdag 9 november zullen we de uitslag kennen en kan de balans worden opgemaakt van twee jaar bewind van het democratisch duo Joe Biden en Kamala Harris.

Probleem

De verkiezingsoverwinning van Joe Biden in november 2020 was geen grootse, met 306 kiesmannen op 538. Bovendien was er maanden discussie over de uitslag en ook de meerderheid in het Congres is een probleem. De democraten hebben maar 221 Huisleden (212 republikeinen) op 435 en dat is erg nipt. In de Senaat zitten 50 republikeinen tegenover 48 democraten. Het zijn de twee onafhankelijke linkse senatoren King uit Maine en Sanders uit Vermont, die er 50/50 van maken. Maar daardoor zit de Senaat volledig op slot en die Senaat is het machtigste deel van het Amerikaans Congres. De Biden-Harris-administratie heeft het daardoor moeilijk om zijn plannen door het parlement te krijgen.

In de peiling van 10 januari 2022 staat president Biden op 43,4% steun en 51,5% tegenstanders. Met andere woorden: het eerste jaar van het bestuur van de Biden-Harris-administratie wordt niet echt gesmaakt door de Amerikanen. De redenen zijn divers: de hoge inflatie en de stijgende rente, de aansleep van corona, het herstelprogramma dat niet draait, de president die geen al te fitte indruk maakt, een vicepresident die niet uit de verf komt, de ruzies over de groene energie enz. Dit laatste punt is meer dan een splijtzwam voor de democraten. Want in de Senaat is het een 50/50-verhouding en de democratische senator Manchin uit de staat West-Virginia wil niet weten van het sluiten van de steenkoolmijnen. Dat is ook logisch want deze staat is dé steenkoolstaat van het land. In feite vindt de rechtervleugel van de democraten Biden te links en de linkervleugel vindt hem te rechts. Die linkse vleugel wordt geleid door het jonge Huislid uit New-York, Alexandria Ocasio Cortez (AOC). Ook kan Biden niet echt een vuist maken tegenover Rusland en vooral China. Vooral dat laatste land is een probleem voor de Amerikaanse economie.

Harris

Een bijkomend probleem voor de democraten is de positie van Kamala Harris. Zij is over veel partijgenoten heengesprongen en heeft daardoor de ambities van nogal wat partijtoppers naar dromenland verwezen. De vicepresident komt ook niet echt uit de verf en dat is toch wel verwonderlijk omdat ze kan rekenen op de steun van het netwerk van haar echtgenoot Doug Emhoff, een schatrijke advocaat, alsook van 'Speaker' Nancy Lombardi. Deze laatste is ge-

Is vicepresident Kamala Harris in staat om Joe Biden op te volgen?

trouwd met de schatrijke vastgoedmakelaar Paul Pelosi. Harris en Pelosi komen beiden uit de staat Californië. De vraag is of Nancy Pelosi (82 jaar), die een hekel heeft aan AOC, in november nog gaat mee doen. Om het in de woorden van Machiavelli te zeggen: er zijn nogal wat democraten die graag zouden hebben dat de republikeinen in 2022 en 2024 winnen. Want als Harris de huidige president opvolgt en nog eens herkozen zou worden in 2028, dan moeten de partijgenoten wachten tot in 2032 om nog eens hun kans te wagen voor de presidentiële nominatie. De echte tegenstanders zitten altijd in de eigen partij!

Trump

Gaat vervolgens Donald Trump een "come back" maken in de Amerikaanse politiek? Het voordeel voor hem is dat hij een goede score behaalde in november 2020 met 74,2 miljoen stemmen (Biden had er 81,2 miljoen) en dat was de tweede beste score uit de

Amerikaanse verkiezingen beloven altijd spannend te worden.

geschiedenis. Bovendien is er op dit ogenblik ook niet direct een republikeins leidend alternatief. Maar hij heeft zijn leeftijd tegen (76 jaar) en wat moet hij doen in november? Want Trump heeft geen enkel politiek mandaat en is woonachtig in de 'sunshine state' Florida. Daar wordt er gekozen voor een senaatszetel, en dat is die van de republikein Marco Rubio.

Ook zijn er daar in november verkiezingen voor de gouverneur en dat is momenteel de republikein Ron De Santis. Maar deze staat krijgt er een zetel bij voor het Huis van Afgevaardigden en daar zou Trump kunnen meedoen? Maar niets wijst erop dat hij daar

aan gaat meedoen en De Santis alsook Rubio zitten niet te wachten op een terugkeer van Trump. Bovendien leidt senator Rick Scott, de gewezen gouverneur van Florida, de nationale republikeinse senaatsverkiezingen. Als de GOP (Grand Old Party) een goede beurt zou maken in november, dan zijn er genoeg republikeinen die de nominatie van 2024 willen hebben. Dat zou wel eens het "moment de gloire" kunnen worden van senator Scott! Bovendien mag men ook niet vergeten dat de tachtiger en almachtige fractieleider in de Senaat, Mitch McConnell, een hekel heeft aan Donald Trump. Ook de voorzitter van de GOP, Ronna Romney, zal wel de nodige afstand houden van Donald Trump en dat op vraag van haar nonkel senator Mitt Romney. Deze laatste gaat zeker alles in het werk stellen om iemand anders aan de republikeinse nominatie te helpen. Kortom de rode partij heeft ook zijn interne ruzies.

In het Amerikaanse Arizona hield Donald Trump zijn eerste toespraak van 2022. Hij wil in 2024 opnieuw het Witte Huis veroveren met de slogan 'Save America'.

November

Er zijn op 8 november vier mogelijkheden. Ten eerste, de democraten winnen in beide kamers van het Congres. Dan kan president Biden de fakkels doorgeven aan Kamala Harris en dan zit zij in 'pole position' voor 2024. Secundo, de democraten behouden het Huis en verliezen de Senaat. Dat wordt een moeilijk verhaal voor het tweede deel van de legislatuur en dat versterkt zeker niet de positie van Harris voor de nominatie 2024! Ten derde, de democraten behalen de meerderheid in de Senaat en verliezen het Huis. Dat is een iets betere politieke situatie dan het vorige scenario. Alleen krijgen de republikeinen dan de 'speaker' in handen! De vraag is dan vooral wie dat wordt? Het vierde scenario is het meest rampzalige voor de blauwe partij, namelijk de GOP wint de beide kamers. Dan is het voor Biden gedaan en wordt de positie van Harris erg verzwakt. In ieder geval: het jaar 2022 zal in de Amerikaanse politiek volledig in het teken staan van acht november. Want op die dag zal er beslist worden over de posities richting de presidentsverkiezingen van november 2024! ■

De besmettingsgraad ligt hoog, erg hoog in het steeds minder Verenigd Koninkrijk. Een eerste minister die de weg naar Canossa moet gaan om zich openlijk te vernederen bij de Koningin, die het parlement voorliegt tot zelfs zijn eigen Conservatieve Partij verscheurd raakt om hem tot aftreden te dwingen, die oogluikend toelaat dat openbare aanbestedingen in de Covid-crisis worden weggemoffeld om eigen geldschietters te belonen met miljoenencontracten, het barst uit de voegen. En vooral Boris Johnsons koppigheid, elitaire arrogantie, en misprijzen voor de gewone man maken dat zijn vergeefse hang aan de macht (en de vetpotten ervan) het hele land in de vernieling dreigt te duwen.

De pest en de plaag uit Westminster

door Lukas De Vos

Het toont aan dat het klassenstelsel in Albion ruwer dan ooit de samenleving vervreemdt van haar bestuurders. Een rat in de hoek maakt vreemde sprongen.

Boven de wet

De besmetting met corruptie en zelfverrijking is op zijn minst even erg als met het Woehavirus. Alleen versterken ze elkaar nog. Want al gaan de cijfers van de covidbesmetting stilaan naar beneden – de nationale dienst voor statistiek zag half januari nog ruim 80.000 nieuwe gevallen en 287 sterfgevallen per dag – de toestand blijft prangend, en wel om twee redenen. Vrijwel 4 miljoen Britten hebben de ziekte al opgelopen. De toestand is erger in Engeland dan in Wales, Schotland of Noord-Ierland: 1 op 15 Engelsen is getroffen, elders is het “maar” 1 op 20. Erger is dat de besmettingsgraad boven de 1 blijft uitstijgen, en dus toeneemt: elke tien zieken steken tussen de 11 en de 15 gezonde mensen aan.

De maatregelen die de regering Johnson genomen heeft, leken goede resultaten te boeken. Helaas gedragen de machthebbers zich als staan ze boven de wet. Dat breekt de Conservatieven nu zuur op. Johnson probeert het tij te keren door versoepelingen aan te kondigen. Of dat volstaat om de reeks schandalen te doen vergeten is hoogst twijfelachtig. Naar Amerikaans model wil hij de afzondering halveren tot vijf dagen in plaats van tien. Alleen stoort de besmettelijker omikronvariant

zich daar niet aan, net op een ogenblik dat er een tekort aan testmateriaal is.

De man in de straat kan daar mee leven, als de arrogantie van Johnson en zijn omgeving niet al weken voor een heuse mediastorm had gezorgd. Eerst hield Johnson de hand boven het hoofd van Owen Paterson. Na een jarenlang onderzoek werd de MP van North Shropshire tot ontslag gedwongen (eerder was hij al uit zijn ambt als milieuminister gezet omdat hij Europese richtlijnen had verworpen). IPSA, de commissie die toeziet op de gedragscode van parlementsleden, wou hem een maand schorsen vanwege belangenvermenging: twee ondernemingen voor wie hij als consultant werkte, het Noord-Ierse farmabedrijf Randox en Lynn's Country Foods, kregen openbare reuzenbestellingen toegewezen van de Gezondheidsdienst. Hij verdiende meer met zijn nevenactiviteiten dan met zijn wedde als MP (toch ruim 80.000 pond), maar er was ook duidelijk sprake van onoorbare lobbying. Johnson liet hem vallen toen de schorsing onafwendbaar bleek, ook al weet Paterson de zelfmoord van zijn vrouw aan “de pesterijen” van IPSA.

Verstrengeling

Het was maar het begin van een keten onthullingen. Want de verstrengeling met de industrie legde de “VIP fast lane” bloot. Beschermingsmateriaal tegen Covid mocht zonder veel discussie op voorspraak van ministers zoals Matt Hancock van Gezondheidszorg geleverd worden zonder voorlegging van ramingen. Met die voorkeursbehandeling ging 340 miljoen pond naar plaagbestrijding door PestFix en 252 miljoen pond naar speculatiefondsbeheerder Ayanda Capital.

De Britse premier Boris Johnson heeft heel wat aan zijn hoofd.

Het is maar toen de populaire pers en de rioolkranten – die zich normaal zeer nationalistisch en pro-Brexit opstellen – bloed roken dat de Conservatieven past echt in nauwe schoentjes raakten. Wat een doorslaggevende rol speelde was de breuk tussen Johnson en zijn topadviseur Dominic Cummings, het brein van de Leave-campagne. Cummings brak voorgoed met de eerste minister toen hij op 26 mei 2021 kwam getuigen in het Lagerhuis over de falikante aanpak van de Covid-bestrijding. Hij lost uit wraakgevoelens geregeld vertrouwelijke informatie die hij vergaarde in zijn dienstjaren bij Michael Gove op onderwijs en bij Johnson zelf. Cummings bevestigde dat Johnson zich verzette tegen een lockdown om de economie te vrijwaren. Ronduit grof was zijn beschuldiging (die Johnson ontkent) dat zijn baas liever “stapels lijken” zag dan een derde lockdown af te kondigen en ervan uitging dat covid niet meer was dan een “eng verhaal”, “de nieuwe

De steun voor Boris Johnson kalft zienderogen af.

varkenskoorts". De zaadjes van wantrouwen hadden wortel geschoten. Vooral de feestjes tijdens de lockdowns hebben de geloofwaardigheid van de regering Johnson fataal ondermijnd. Er waren nochtans tekenen aan de wand. Twee tussentijdse verkiezingen – waaronder die van North Shropshire, waar Paterson een zekere zetel had met 23.000 stemmen voorsprong – werden verloren ten voordele van de Liberaal-Demokraten.

Hofhouding

De feestjes waarvan sprake toonden een totaal gebrek aan fatsoen. Terwijl Johnson "het algemeen belang" en de "volksgezondheid" inroept om de persoonlijke vrijheden en de privacy met wetten in te perken, ging zijn hofhouding danig over de schreef. Betogingen werden verboden als ze overlast veroorzaken – alleen weet niemand hoe die overlast gedefinieerd is. De opsluitingstermijn voor jongeren is verlengd, met verwijzing naar mogelijke terreurdaden. De politie mag zonder aanleiding overgaan tot fouillering. Zwartjes hebben negen keer meer kans op controles dan blanken.

De stap van ongerustheid naar repressie is bijzonder klein geworden, Johnson glijdt, suggereert Vincent Stuer in De Morgen, af naar uiterst rechts, de nieuwe Enoch Powell. Het risico is groot, want "het is de politieke isolatie die Powell als conservatief naar het populisme dreef". De isolatie van Johnson begint beangstigende vormen aan te nemen. De ene na de andere getrouwe gaat de laan uit of valt hem af. Minister van Volksgezondheid Hancock werd half 2021 gedumpt voor overtreding van de coronaregels (hij had zijn secretaresse gekust). Julian Smith die

Noord-Ierland onder zich had werd bedankt met vier andere ministers (onder wie de mogelijke rivale Andrea Leadson) bij de eerste regeringswijziging begin 2020. Al zes staatssecretarissen gingen eruit. En nu nemen wrevél en gemor fors toe, onderhuids werken MP's aan zijn vervanging, al zes eisen hardop zijn ontslag.

Geen borreluurtjes

Johnson gaat nu de borreluurtjes in Downing Street 10 afschaffen. Want er is al weet van vijf feestjes, hijzelf was op zeker één aanwezig, tijdens de strenge lockdown. Hij heeft de Koningin geschoffeerd, want ook op de vooravond van prins Philips dood zaten ze aan de drank in de tuin. Vernietigend is niet zozeer het flauw excuus over "een werkvergadering", wel dat Downing Street krooneigendom is, dat heeft Hogerhuislid Lord True onomwonden verklaard. Het kwaad is geschied. De peilingen liegen niet. Amper 20% van de burgers gelooft nog in hem, 66% wil hem weg - daarbij 42% van alle Tory-stemmers. Labour heeft tien punten voorsprong op de Tories. Zelfs de Trumpiaanse nieuws-site Breitbart heeft hem de wacht aangezegd. "Fake conservatism" was het genadeloze oordeel na de verwijdering van de fatsoenlijke Paterson. Glibberig, koudbloedig en corrupt, alleen slippendragers komen nog aan de bak in Johnsons nepconservatisme. Ook voor het baken van conservatief denken, de Spectator, is de maat vol. "Verschuilen kan niet meer", besloot James Forsyth. "Hij kan alleen nog hopen dat het publiek en zijn partij vergevingsgezind zijn. Maar als de kiezers onwillig zijn, zullen de MP's volgen".

Volk ruikt bloed

Het helpt niet de BBC van een "coup" te beschuldigen, de eigen kring te zuiveren (wel dra een C4 voor privésecretaris Reynolds en stafchef Rosenfield), de BBC-taks af te schaffen, de Schotse conservatieven weg te zetten als onbenullig. Het volk ruikt bloed, met minder zal het niet tevreden zijn. De kroonprinsen Sunak en Truss slijpen hun messen. Nieuwe MP's uit veroverde districten kijken angstig toe. ■

LAWRENCE VANHOVE NIEUWE VOORZITTER LIBERALES

De onafhankelijke liberale denktank Liberales maakt vanaf 1 februari 2022 een doorstart. Na een moeilijke periode ingevolge corona waardoor fysieke bijeenkomsten en lezingen onmogelijk waren, bereidt Liberales zich voor om haar missie als denktank verder te zetten door de liberale ideologie in de politiek en in de samenleving ingang te doen vinden en te verdiepen.

De nieuwe voorzitter is **Lawrence Vanhove** (°1989). Hij werd kernlid van Liberales in 2014 en was voorheen twee jaar politiek secretaris en twee jaar voorzitter bij LVSV Gent. Op vandaag zet hij mee de inhoudelijke lijnen uit bij het Liberaal Vlaams Verbond als politiek secretaris. Hij is professioneel actief als relationship manager in de financiële sector. Samen met stichtende leden en kernleden gaat hij de organisatie vernieuwen met een belangrijke focus op het enthousiasmeren van jong talent.

Voor meer informatie over denktank Liberales en haar activiteiten, kan u terecht op www.liberales.be

Conner en de rechtsstaat

De erosie van de rechtsstaat en de lichtzinnigheid waarmee politici met fundamentele vrijheden goochelen, is deels te wijten aan de manier waarop rechtsfaculteiten de juristen van morgen opleiden.

door Thibault Viaene, advocaat, voorzitter Liberaal Vlaams Verbond, lid van de denktank Vrijdaggroep

W e schrijven 2009. Als derdejaars rechtenstudent aan de Universiteit Gent volg ik een werkcollege voor het vak strafrecht. Opdracht van de dag: een procedure voor de correctionele rechtbank ensceneren. Tot mijn grote vreugde word ik ingedeeld in een groepje met mijn beste maat, één van de intellectuele hoogvliegers van ons jaar. De opdracht die ons werd toegeschoven: het toenmalige Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding (het 'CGKR', vandaag beter bekend als Unia) verdedigen in een strafzaak.

Plichtsgetrouw vertolken we in onze mondelinge pleidooien het standpunt van onze fictieve cliënt. Hoewel we uiteindelijk bakzeil halen in de procedure, was het werkcollege een boeiende oefening. Als advocaat moet je in het belang van de cliënt een overtuigend betoog kunnen houden, los van eigen politieke of filosofische overtuigingen.

Toch wensen mijn kompaan en ik na de pleidooien een epiloog te breien aan het werkcollege: we werpen de assistent-professor de vraag voor de voeten of het bestaan van instellingen zoals het CGKR en antidiscriminatiewetgeving niet op gespannen voet staan met het recht op vrije meningsuiting. Ze antwoordt verwonderd: "Het feit dat er antidiscriminatie wetten bestaan, wil zeggen dat er een maatschappelijke nood aan is. Het komt er als advocaat op aan te werken binnen de juridische contouren die de wetgever heeft uitgetekend."

Recht en moraliteit

Deze uitspraak is een treffende illustratie van de heersende ideologie van het "rechtspositivisme" binnen onze juridische faculteiten. Rechtenstudenten beperken zich tot het beschrijven en interpreteren van wetgeving.

Het laatste wat er van hen verwacht wordt, is rechtsregels beoordelen op hun morele kwaliteiten. De rechtswetenschap knipt de band tussen recht en moraliteit door. Essentieel is dat wetgeving logisch en coherent is. Als een wet het parlementair proces heeft doorlopen, is de kous af. Legitimiteit wordt herleid tot legaliteit. Het huidige recht is het "goede" recht.

Recht werd lang gezien als een plaats- en cultuurgebonden geheel aan regels die, door trial and error, over de eeuwen heen gegroeid waren. Uniek aan Westerse samenlevingen is dat die evolutie culmineerde in de rechtsstaat: de idee dat zowel burgers als de overheid door dezelfde rechtsregels gebonden zijn. Centraal in die gedachte staat dat elke burger over onvervreemdbare rechten en vrijheden beschikt als buffer tegen arbitrair overheidsoptreden.

Vaccinatieplicht en Hoeybergs

Sinds enkele decennia worden "rechten" evenwel aan de lopende band geproduceerd. Het almaar uitdijende mensenrechtendiscours is daar een treffend voorbeeld van. Politici zien recht als een instrument om aan beleid te doen, om maatschappelijk wenselijke uitkomsten te genereren. Rechten zijn een politieke producten geworden. De actualiteit toont aan dat fundamentele burgerrechten en vrijheden zo tot de irrelevantie gedegradeerd worden en elke rechtstatelijke reflex zoek is, net omdat de oorspronkelijke betekenis van recht compleet vervaagd is.

Het bijwijlen hallucinant vaccinatiediscours van Vooruit-voorzitter Conner Rousseau, een gediplomeerd jurist, hoeft dan ook niet te verwonderen. In zijn pleidooi voor een algemene vaccinatieplicht stelde hij dat burgers die een vaccin laten zetten, "een beetje meer vrijheid kunnen bekomen". Vrijheid is dus geen "a priori" positie die slechts in een heel beperkt aantal gevallen kan ingeperkt worden, maar een cadeau van de overheid,

een gunst, een privilege.

In hetzelfde bedje ziek is Heidi De Pauw, CEO van Childfocus, die de veroordeling van Jeff Hoeybergs voor haatspraak rechtvaardigde omdat de rechter volgens haar louter de wet heeft toegepast. "Diegene die niet akkoord zijn met het vonnis, moeten de wetgeving maar aanpassen".

De Pauw en Rousseau bezigen een uitermate gevaarlijk discours. Ze stellen recht immers gelijk met macht. Recht hoeft geen ethische toets te doorstaan, maar is gewoon een reflectie van wie toevallig aan de macht is.

Begrijp mij niet verkeerd, Hoeybergs' vadsigheden doen de wenkbrauwen fronsen én een doortastend vaccinatiebeleid is nodig, met de nodige vrijheidsbeperkingen van dien. Dat is het punt echter niet. De vraag is hoe het komt dat fundamentele vrijheden verworpen zijn tot een voetnoot in de beleidsarena.

Kritiekloze robots

Niet toevallig bestaat het gros van onze beleidsmakers uit juristen. Net als Rousseau zijn zij kinderen van een opleiding die rechtenstudenten de idee voedt dat recht een moreel blinde constructie is, een beleidstool. Recht kan op die manier eender wat zijn, zolang het maar aan de formalistische vereisten voldoet. Rechtenstudies zijn eigenlijk een opleiding "wetgeving". Het vak rechtsfilosofie wordt als een obligatoir tussendoortje beschouwd: academisch gebrabbel en irrelevant voor de arbeidsmarkt. Rechtenstudenten worden opgeleid tot dociele, kritiekloze robots die wetten reproduceren.

Op die manier is de samenleving weerloos tegen willekeurige, vrijheidsbeknottende wetgeving. Bij elke bedenking over het coronabeleid word je om de oren geslagen met formalistische argumenten genre "De Raad van State heeft zich erover gebogen, dus berg je kritiek maar op." Dit kan enkel omdat we recht zijn beginnen zien als een ontworpen, cultuurloze constructie die geen uitstaans heeft met moraliteit en rechtvaardigheid. De rechtswetenschap is zo de dienstmaagd van een overheid die zichzelf almaar meer bevoegdheden toekent. Wie hier geen hellend vlak in ziet, is ziende blind. ■